

Бүгү чурттарның пролетарийлери. каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 111 (11909)

1982 чылдың май 12, среда

1925 чылда үлдээлгитинген

Өрттө 3 көд.

ШАЛЫПЧЫ АЖЫЛЫВЫСТЫ— ССРЭ-НИНҮЮБИЛЕЙИНГЕ

ШАҢНАЛДЫ САЛБАС ДЭЭШ

Бистия совхозтуң ажыл-ипчилери бо чылдың баштайм дөрт айларында бедик көдүрүшкүнүг аймадап эрттирген. А районун сүт-баран фермаларының аразына айларга ажал-агыларын аразына калбарган социалисттик чарыкка илдепкей кирипкен, ол чарыкты тиккейлеп болган. Ынчангаш мал өстүрүшүн, мал продуктуларын бүдүрүшүн болгаш оларын күрүгө саларының планын оонадаларын ажык күөткен.

Совхоз күш-ажылчы чедикшилер дээш СЭКП райкомунун болгаш райкомунун шилчир Кызыл тугу-биле шалнаткан. А районун сүт-баран фермаларының аразына шилчир туку бистия Сары-Хөл сүт-баран фермазы чаала алган. Сары-Хөл сүт-баран фермазы оон-даа эске малчыларын мурнуку одуруун ээле берген. «Ак-Чыраа» совхозун Монгуш Кызыл-оол удурткан сивенч бригаданы СЭКП Тыва обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелиниң профбюрозуна болгаш ВЛКСМ обкомунун шилчир-биле шалнаткан. Бо пайдаларын апрель 27-де совхозтуң ажыл-ипчилеринге тыыскан.

Совхозта мийастык бола малдын саны өрткен чылдың бо үсүндүз элээ көдүрүш. Былаа өрткен чылдың бирги кварталында 81 баш турган болза, бо чылдың ол үсүндө 140 баш болган. Малдын өзүп хараар чоруу дык кызырланган. Ажал-агынын бүгү айларында мурнакчылар көдүрүш, оларын көдүрүшкүзү берди турар. Удуваа Догуна, Түлүш Делгер-оол, Севектиң Биче-оол болгаш оон-даа эске малчылар чедикшилерин ажалдап турар. Мурнакчы малчылар кыштагынын септелгенин ам дозун алганнар. Бүгү кыштарларын септелгенин май 15-ке чедир доозар сорулга салдырган.

Мал бажын өстүрүшүн механизаторларын болгаш чолаачыларын кирип турар угуу база угуу. Олар, чижек кемчел-беле алырга, өрткен чылдың бирги кварталында хай ажалды кылганнар. Кызыр мал материалдар камнаагазы база хай болган. Ылангыч трактористтер Н. Базыр-оол, Т. Алдай-оол болгаш чолаачылар С. Коңгар, М. Түлүш социалисттик чарыктын мурнуку одуруун ээлеп келгенер.

Ак-Чыраагын ажал-ипчилери чедип алган чедикшилеринге доктаава, ССРЭ-ниң 60 чыл оюнга төлөтүп ужуражыр дээш, улам күдешинининин ажалдап турарлар. Олар социалисттик чарыкка чаала алган туктарын салып сорулгагы боттарынын мурнука салган.

Т. ТЫРТЫЯ-ООЛ,
«Ак-Чыраа» совхозтуң кол экономия.

ХОЖУДААШКЫНДАН УШТУНГАН

Ак-Довурактың № 3 орук-тудуг участогу—бистия районун мурнакчы бүдүрүшкүзү бирозон. Ол он бирги беш чылдың бирги чылын чедикшилерин дооскаш, оон ийги чылдан бирги кварталында 140 муң рубльдин тудун кызыр турган. Планын 100 хуу күөткен. Ында С. Курбанова удурткан бүдүрүшкү базаны мурнап турар. Ол бирги кварталда 73 муң рубльдин тудуг-монга ажыдарын кызыр турган, ону 77,5 муң рубль чедирген.

Кызыл-Мажалың—Тээли аял-ооруунун 282 болгаш 295 участоттарында тудуг ажыл-ипчилер планын чылдың баштайгы ийи айларында чүгө 93,3 хуу күөткен. Оон соода участот март айда бедик темпийин ажалдаш, планын 257,7 хуу күөткен. Ынчангаш кышкы айларда болдунган хожулаачылардан уш-тун болурун аргада бар апарган. Чүгө дөргө орук туудугна таарымчалык үе эгээл. Орук септелгилери апрельдин планын база ажык-ганнар. Ынчангаш олар хожулаачылардан 60 хуунерде уштунганнар.

Комплективте битум сөөртүкүзү В. П. Грачев, экскаватор машинист А. В. Прокопчук, автогрейдерист В. М. Могильный, чолаачы В. А. Воинов олар планын даалгалаарын хуу бүгү ажык күөткен, өскелерге үлгерин көргүзүп турар. План күөткендерге оларын кирген угуу-хуузу угуу.

М. ООРЖАК.

Алексей Иванович Паноков ам чээрби чыл чедир тракторист ажалдап келген. Оон бүгү ажыл-ипчи амыдары чүгө маңа, Таңдаа Көдөз ажал-агынын дуржулга станциязын эрткен.

Алексей Ивановичинин ажалдап турары уш дугаар бригаданың механизаторлары ам шым бажырышыннын доозуп турар. А дуржулгалык тракторист А. И. Паноков хуу үлүүн көрдүнгенин 60—70 хуу ажык күөткен турар.

ЧУРУНТАРДА: тракторист А. И. Паноков; шым бажырышынны.

Г. МЕЛЬНИКОВТУҢ фотолары.

ЧАҢГЫСТЫ-ДАА ХОРАТПААН

Ак-Чыраагын Кудунтүг-Өкөтөн көшкөш, шылаа кыдыгына хонгандап бээр Чамзырыккан элээ боу берген. Бо үеңик дуржулгуда хойун дүгү бажын агарын, сивенч аажок аларган. Кыштагынын угуу эдөөдөн адырдып, чаагынын өт-көгүгө көзүгө, шылаа-да, кижик боду бажын сөргөй берген шылап болуу.

Тес-Хөлдө «О. Шылаа» совхозун хойжулары Кан-Төмүр биле Калымаа Чамзырыккан чаагык көкөргөш мурнука камнаа септен каан. Чаага-лаар үе келдирге, көкөргө арга

МАЛ ЧЕМИ КӨВҮДЭЭР

Бо хуунерде бистия республиканың хожу-шадерин-де чакы ажалдар кидин-тулук. «Барлык совхозтуң Шөлдө-Тей хожу-трактор бригаданың ажал-ипчилери база шудургу ажалдап турар.

Коммунист Саая Көк-оол удурткан бо бригада он бирги беш чылдың ийги чылында 420 гектар тарак культура-ларын тарып. Бо чылын кол сорулгагы мал чедикшилерин көдүрүшкүзү уга-дырган. Ынчангаш кукуруу-зы 400 гектарга одурут, көк-сууларын 160 гектарга тарып. Оон ийди 833 гектар чөрдө хай чылдың сивен база

бар. Часкы тарылаага Шөлдө-Тей бригаданың багыт ажал-ипчилери. Техника септелгени, үр-үн чедикшилерин болгаш ажал-ипчилерин чөдүрүшкүзү доозулган. Хожу турлаан сеп-төөни база эки. Ында көргүзүп самбыраларын, дозун, пла-каттар көрүштү. Хана-солун база үнүп турар. Чунар-бажын доктаамал ажалдап турар.

Н. САЛЧАН.

ТУРА-СОРУК ТУРДА

Сут-Хөл ажыл-ипчи кооперациязының коллектив эрткен чылдың ийги бараан саарылаанын чыл пла-нын 102,9 хуу күөткен, районун удурткан. Чүдү-рүшкүзү, садик чөдүрүшкүзү аразына калбарган соци-алисттик чарыкка тиккейлеп болган. СЭКП райкомунун, райкомунун шилчир Кызыл тугу-биле шалнаткан. Ол пайдаларын салып сорулгагы боттарынын мурнука салган.

Коллективте партия, проф-союз, комсомол организа-циялары, ажыл-ипчи коопе-рациязын баштаар чери тус-тус садик ажал-ипчилер-биле ниял-ипчилерге ажалын кү-дүрүшкүзү, социалисттик чарыктын калбарын турар. Са-дик калбарын (эргелекчелер И. Сарыглар) чонну чугула хе-регелдир ийи-бүрү бараан-ны-биле хандырар дөш кү-дүрүшкүзү ажалдап турар. Садиктарга ажал-ипчи аймаа кувушкун, ажалдап турар хуу бүдүрүшкүзү 83 муң ру-блдин бараанын чонга саар-ган.

Совет садиктын кувушкун херегелдирин улам дозу хан-дыр дош сатып човангыр ажалдап турар садикжылар

эбээш эвес. Бирги кварталдын бараан саарылаанын пла-нын Бора-Тайгада ажал-ипчи магистинин эргелекчелер Анатолій Хомушкү, Са-наа болгаш Волода Хертек ажал-ипчилер ээлеп турар. Олар хуу кызыр тулук ажык кү-дүрүшкүзү, ажалын шынарын бе-дирин турарлар. Ийди ме-ханизаторлар турда, бригада сал-дырган сорулгагы чедикши-лерин күөткен шыдаар.

Сут-Хөлдү садик ажал-ипчилеринин ССРЭ-ниң 60 чыл бөдүрүшкүзү уш-тунган. Садик чөдүрүшкүзү салып турар сорулгагы чин ээс. Олар херегелдирин бе-дирин турарлар. Ийди ме-ханизаторлар турда, бригада сал-дырган сорулгагы чедикши-лерин күөткен шыдаар.

О. БОРАШ.

ХАНОЙ. Бүгү делегейге тай-быны хандырарың, ажал-ипчилерин кызыннын табы-дырчык угадыр СЭКП ТК-нын Чингине секретари, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунун Дарганы Л. И. Бре-жневтин көдүрүшкүзү инициатива-ларын бүгү чурттарын угу-тары ийи-бүрү чөдүрүшкүзү турар деп, социалисттик Вьет-намдын «Куан дүйнэ» за-содуну биззес. Тайбыны камнаагазы дөш бо чылын Аме-риказы, Барыын Европаны, Японияны шыла алган шим-чөөшкүнүн калбак кемчел-дир ажалын бүдүрүшкүзү хе-релдир турар. Кижэ төрөл-гөтө империализмдин болгаш делегей реакциязын дайы-мак үлгүлүшкүнүн өй-түр шаар деп шилчиринг сору-к киргенин ол сөзүн демде-лээн.

Яролут дайында уду шим-чөөшкүнүн көдүрүшкүзү АКШ-тын авантюрист поли-тиказын уду угадыр деп, ол сөзүн айткан. Тайбынга болгаш айымы чок чорукка кы-жанышкын америк админи-страциядан үнүп турарын шим-чөөшкүнүн киржикчилери ай-тып турар.

КОЛОМБО. 80 чылдарга ССРЭ-ниң XXVI съездинин ажалдап кылган Тайбын про-грамманы, Л. И. Брежневтин көдүрүшкүзү инициатива-лары—узул Лениннин тайбын дугайында өөрединин амы-

паанын маңаа демдегелер хе-рек. Кан-Төмүр биле Калымаа боттарынын бо чедикшилерин ССРЭ-ниң 60 чыл оюнга тураскаадын турар.

Бо хуунерде совхозун хой-жулары Шылаа кыдынын дур-гаар хонгулапкан. Оон көкөргө-ле, чайлаагар. Чамзырык-кан Хожу-Бажының Бурган-ныгга баар. А амдылында, чымыл дүшкүгө, хонун баш-тайгы септелгенин маңаа эрттирер.

К. ЧОДУ.

Хуунуң медээлери

БЕЛЕТКЕЛ ЭГЕЛЭЭН

Кандид-даа ажал-ипчи чедикшилерин бөдүрүшкүзү ажал-ипчилерин угуу хамааржыр. Ынчангаш Эранде «Мерен» сов-хозун хойжулары хой кызырлаагына белет-кеди бо чылын эрте эгелээнер.

Мен совхозун ушкү бри-гадазын хойжуу мен. Бригада кижигинери кы-гылдаа база белеткенни тур бис. Кызырда пункту-зунга Сагаачы Делгер үч-китээр.

Бо хуунерге чедир кы-гылдаа пунктузун хери-мин септөө болгаш кажа-лар иштинин, нодан деви-сөөрүнн бөгүн аштаан, ырадыр сөртүп кааннар. Ам хой кызырлар арга-тарын септен, чөткөш, үзөп-чап турар. Оон-биза чөткөшкүзү ам-чап, хен-дир, делги болгаш өскө-дө чөдүрүшкүзү база белет-кен эгелээ. Кызырларын база чөткөш, нодан-нынын элээш болгаш ажал-ипчилерин кызын турар. Кызырда пункту-зуну каастаа-шымелдир-ин, кызырларга мас-са-политинг болгаш куу-туртуп ажал-ипчилер план-ларын база дутуружы тур-ар.

Бо чылын хойну дү-гүн байданы багыт эвес. Мен байданын, он бирги беш чылдың ийги чылы-нын планын додур бол-гаш ажык күөткен арга бисте бар.

С. ЧЕЧЕК,
кыргызчы.

БИРГИ ЧЕРДЕ

Ыраккы «Мөгөн-Бу-рен» совхозун дөрткү хойжу бригаданы бо чылдың бирги квар-талында угуу хойну камнаагынын 99,7 хуу күөткен. СЭКП рай-комунун болгаш рай-кукунун шилчир Кызыл тугу-биле ша-наткан.

Сергелен Делгер-оол удурткан бригада хойну чаш тедүн камнаап алы-рынга база багыт эвес бер-гүзүшкүзү болган. «Төрү-чүс хойга оонаштыр 83 хуу-рагынын алган. Сары-Хөл Салаан. Эргел-оол Борбай-оол. Салчак. Лопсан-оол болган оон-даа эске мал-чылар 90-дан өрү хураган-ларын үс башка оонаш-тыр алган.

Бригаданын хойжулары ам чаагыларга көшкөн болгаш кызырдаа белет-кени эгелээ.

Ч. ХУРАЛ.

Соңгулдаларга уткуштур БҮЗҮРЕЛГЕ ТӨЛӨПТИГ

Чер-чер Советтеринин депутаттарынын кандид-тарына күш-ажылчы коллективтер ажыл-ипчи алы-нын, колхозчу тараачыларын, инициативанын тө-лөптүг төлөөлөрүн депшидин турар. Соңгууда мур-нуу кампанияны совет кижилеринин денинч партия-нын догадир улам сырый каттыканын, оларны ССРЭ-ниң тургустунганын 60 чыл оон төлөптүг у-куу инициативаларын көргүзүп турар.

ТАЛЛИН. Моостек көдө Со-везинге депшиткен депутат-тарын кандидатарынын ара-зында башкы Э. Мадиссонун өөреникчилери хей. Совхозун кайы-даа участотунга баар болза, бо школанын доозукчу-лары ажалдап турар чери чок. Э. Мадиссон—көдө Со-веттин амгы чыгышын де-путат. Аныктар ортузунда профбюрога чөвүлелин ажал-ипчи ажалын бе-дир дөш ол эки ажалдап. Бо чылын оон дык хей өрө-икчилери көдө ажал-агыга ажалдап турар шилчирлээн. Башкынын ажалында ам э-не харысалганын үе—аксимпер эгелээр. Оон удур-ткан класы школада дөре ажал-ипчилерин бирозонго хамааржыр.

БАКУ. ССРЭ-ниң күрүе пайдалынын лауреады сууль-тор И. Зейналовтин ады бүгү чуртка бидиртин. Оон кыл-ган ажалдарын В. И. Ленин-нин төрөчү—Ульяновски-де болгаш өске-даа хей-хей хоорайларда кылган. Азербай-джанын пайышкылынын тө-вүдө кылган Бакуну 26 ко-миссарларга найгамчыктыг тураскаадын тургустуулары

ПЕНЗА. «Магистральный» совхозун ажал-ипчилери ма-шина-биле ийи саар опера-тор Е. Лобачын область Со-везин депутаттарынын кан-дидатын дөрт удаа депшиткен. Чыгыс чер чурттуларын инициативанын күш-ажы-лы-биле ол тарылап турар. Елена Андреевна област бир дугаарына бир ийектен чыл-да саап алыр сүтү беш муу, ады муу, оон соода чөдү муу килограмм чедирген. Мурна-чы ийиштин күш-ажылчы чедикшилерин Социалист Күш-ажылдын Магистраль-Адын Сылдызы, пий Ленин орден-биле демдегелдирген. Ол—СЭКП-ниң XXVI съезди-нин делегаты. Областын саямчыларын ортузунда со-циалист чарыктын мурнуку одуруунда ол чөдү оор. Чыл эгелдирген бээр бир ийеке оонаштыр колдунда пий тоина сүтү саап алган.

(СЭТА).

КӨДҮРҮШКҮНҮГ

Сут-Хөл көдө Совет-тин денисээринде угуу депутаттарынын чер-чер Советтеринге соңгула-ларга белеткедер калбар-ган.

Чер-чер Советтеринге округ соңгууда комиссиялар чурум баулаар айттыгын хууса-рында тургустунган. Көдө Советтин денисээринде үш соңгууда участоту бар. Оларын Кара-Чыраада. Сут-Хөлде. Устүү-Ишкенинде тургустун. Район болгаш көдө Советтер-ге депутаттарын кандид-тарын депшилерин хура-ларын күш-ажылчы коллек-тивтерге организастиг эртин турар. Советтер депутаттарынын кандидатында 35 кижини депшилер адалаттын турар.

Чер-чер Советтеринге депу-ттарынын кандидатында бүдүрүлгенин мурнакчыларын адал турар.

Сут-Хөл көдө Советтин денисээринде чурттагы чө-нү угуу депутаттарынын чер-чер Советтеринге соңгула-ларга белеткедерин позитив-тик бедик көдүрүшкүнүн байдалында чорудуп турар.

В. ООЛЧУКАЙ.

ДЕПШИТТИРГЕН

«Малчын» совхозун анык-мачын Игорь Дагба көзө-ринип мурнука көрөңгө хохорун, чурум баулаар оона-лаан. Малчыннын чааа, шыпа-ла, оона черде—Каргынны Кускунуң-Арыда. А ол—агдаларын тейлерге бүзөө-дөргө деген шылаа-дыр. Оон хөмчө кирген кара су-тарларын башы мыраанч өг-чанын эгелээ. Магалы-ла чер!

Анык коммунист Игорь Дагбагын кадарган хожу эр-

көн кышты хур ашкан, хо-рамча өчүтү эвээш болган. Оон түнелдире төрүрү чүс хойга оонаштыр 94 хураган алдыган. Ынчангаш ол ра-йонун мурнакчы малчыны-рынын башын бөдү берген. Ам оон чуррун районун хундулаа саамыраадыла кө-рүп болуу. Эрткен чылын чүс башка оонаштыр 114 хураган алдыган турган. Мурнакчы малчын Монгуш-Тайга район Советтин депутаттарынын кан-дидатында депшиттиген.

А. БЕГЗИ.

ДАШТЫКЫДА КАЛБАК ДЕТКИИШКИН

дырадаа тодаргай болгаш чай-гылаш чок боттанышкыны-дыр деп, Шри Ланканын Ком-партиязынын ТК-нын Чин-гине секретари К. П. Сильва делегаты.

Америк империализм боо-чөсөсти эдире бүдүрүшкүзү күштедирин, кижэ төрөл-гөтө чок кызыр ракетка-адрол дайынын белеткен турар амгы үеде тайбын дөш деми-сел эң чугула ужу-дузалап болуп бар чыдарын Коломбога болган митингине чүе чуга-лап тура ол ооналап демде-лээн.

В. И. Ленинниң чагыларын амыдарыга боттадырмыштап, Совет Эвилели тайбынын бы-жылгаар дөш мога чок деми-селди чорудуп турар. Яролут чөсөктерин кызырларын, дүшкүрүлүп чорукту кошка-дырыңче угадыр чача тайбын инициативалар яролут халап-ты болдурбаныңче угадыр орукту ажалдап турар.

Тайбын дөш демселди ийекейлеринде, дайы оруун моондактаар төлөдө, бү-гү делегейге тайбын дөш де-миселдерин калбак шим-чөөшкүнүн киржикчилери бу-гу ажалы чоннарын К. П. Сильва кыйгырган.

ААЛЧЫНЫ ХҮЛЭЭП АЛГАН

ПРАГА. (СЭТА). ЧКП ТК-нын Чингине секретари, ЧССР-ниң Президентин Г. Гу-лак Күш-ажыл партиязы—МНЛА ТК-нын кижигуну, Ангола Угуу Республиканы Угуу эсепкедиринин бирги секретари М. Б. де Соуза баштаан ангола парламен-тинин делегациязын хүлээп алган.

Найралчы байдалга өрткен беседэ үеинде чехословак-ангола харылааларын байдалын болгаш а харылааларын улам ийи хөдүгүдерин аргаларын чугаала-кан. Ол харылаалар ийи чуртун угуустарына ажалыг кыдыр калбарып, бүгү де-легейге тайбынын болгаш депшилерин хөдөөгө бараан болуп турарын сетки ка-нышкын-биле талалар демдегелээн.

(СЭТА).

ЧАРТЫР, ДЕРИИР

У Л У Р Т У Л Г А Б О Л Л У Р А Р

СОНУУРГАДЫМ

ӨЛҮМ ЧОК МААДЫРЛЫГ ЧОРУК

НАЙЫРАЛЧЫ ХАРЫЛЗААЛАР

Кыдат 60 чылыи 3,5 миллиард
квалъ аяша ерени даштыкы
чурттарга телээрли Кыдаттын
сан-хөө министри медеглээн.

